

Integreringen av landskapet Åland i de nationella studie- och examensregistren - promemoria

ARBETSGRUPPEN FÖR INTEGRERINGEN AV LANDSKAPET ÅLAND I
DE NATIONELLA STUDIE- OCH EXAMENSREGISTREN
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Innehåll

1. Arbetsgruppens uppdrag.....	2
2. Beskrivning av nuläget och utvecklingsbehov	4
2.1 De nationella studie och examensregistren	4
2.2. Behov, mål och vision för integreringen av Åland i de nationella studie och examensregistren.....	5
2.3 Utbildningssystemen	7
3. Juridiska förutsättningarna för beredning av överenskommelseförordning	9
3.1 Ska den åländska eller rikets offentlighetslag tillämpas på utlämnande av uppgifter inom undervisning och utbildning och antagningsregistret?.....	10
3.2 Till vilka åländska myndigheter ska uppgifter lämnas ut från tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter?.....	10
3.3 Behov av ändringar i lagen om nationella studie- och examensregister	11
3.4 Reglering av rätten till information och personuppgiftsansvaret i överenskommelseförordningen samt dess förhållande till rikslagen och landskapslagen.....	11
3.5 Avtal om kostnader	12
3.6 Juridiska aspekter gällande VIRTIA-informationsresursen	12
3.7 Tidtabell för lagstiftningsarbetet samt relevanta iakttagelser	14
4. Tekniska förutsättningar	15
4.1 Koski-informationsresursen	15
4.1.1 Synpunkter gällande utvecklingsarbetet av KOSKI-informationsresursen.....	17
4.2 Studieinfo	19
4.3 VIRTIA	21
5. Kostnader.....	22
6. Tidtabeller.....	23
7. Sammanfattning	24
7.1 Arbetsgruppens arbete år 2024	24
7.2 Arbetsgruppens arbete år 2025	25
7.3 Framtida studie- och examensregistersamarbete.....	26

1. Arbetsgruppens uppdrag

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för beredningen av överenskommelseförordning om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter gällande studie- och examensregister på Åland enligt lagen om nationella studie- och examensregister.

Arbetsgruppens verksamhetsperiod var 1.3–31.12.2024, perioden förlängdes i december 2024 till 31.12.2025.

Arbetsgruppen hade under år 2024 i uppdrag att

1. Reda ut de juridiska förutsättningarna för beredning av överenskommelseförordning
2. Leda utredningen av de tekniska förutsättningarna för överenskommelseförordning. Utredningarna genomförs av Utbildningsstyrelsen och CSC-Tieteen tietotekniikan keskus.
3. Bereda i enighet med 32 § i självstyrelselagen förslag till överenskommelseförordning
4. Stöda beredningen av ett avtal för ersättande av kostnader

Arbetsgruppen hade under år 2025 i uppdrag att

1. Koordinera lag- och avtalsberedningen
2. Koordinera beredningen av det tekniska utvecklingsarbetet
3. Bereda i enighet med 32 § i självstyrelselagen förslag till överenskommelseförordning
4. Stöda beredningen av avtal för genomförande av utvecklingsarbetet gällande studie- och examensregister samt tjänster

Ordförande för arbetsgruppen var direktör Kati Lounema från undervisnings- och kulturministeriet. Övriga medlemmar i arbetsgruppen var:

Regeringssekreterare Elisa Kotiniemi, undervisnings- och kulturministeriet

Konsultativ tjänsteman Ulla-Jill Karlsson, undervisnings- och kulturministeriet

Specialsakkunnig Jari Rutanen, undervisnings- och kulturministeriet

Konsultativ tjänsteman Kristel Englund, justitieministeriet

Direktör Kurt Torsell, Utbildningsstyrelsen

Specialsakkunnig Outi Kivipelto, Utbildningsstyrelsen

Specialsakkunnig Heidi Sahlstedt, Utbildningsstyrelsen, år 2024

Specialsakkunnig Meri Sariola, Utbildningsstyrelsen

Lagberedare Alexandra Favorin, Ålands landskapsregering

Utbildningsplanerare Carola Eklund, Ålands landskapsregering

Byråchef Jonna Grunér, Ålands landskapsregering, år 2025

Avdelningsjurist Laura Korpi, Ålands landskapsregering

Avdelningschef Niklas Stenbäck, Ålands landskapsregering

Sekreterare för arbetsgruppen var konsultativ tjänsteman Ulla-Jill Karlsson från undervisnings- och kulturministeriet.

Arbetsgruppen samarbetade i nära kontakt med undervisnings- och kulturministeriets avdelning för högskole- och forskningspolitik. Kontaktpersoner var undervisningsråd Jukka Haapamäki och regeringssekreterare Jussi Sallilla

Arbetsgruppen höll under sin verksamhetsperiod sammanlagt 14 arbetsgruppsmöten och ordnade fyra möten med sakkunniga tjänstemän från Utbildningsstyrelsen, undervisnings- och kulturministeriet, landskapsregeringen, CSC, Funidata och Högskolan på Åland.¹

Denna promemoria beskriver vilka juridiska och tekniska förutsättningar som bör beaktas i samband med beredningen av överenskommelseförordning och ger en sammanfattning av arbetsgruppens uppdrag

---

1

- Arbetsgruppsmöten: 7.3.2024, 4.4.2024, 6.6.2024, 22.8.2024, 24.9.2024, 22.10.24, 26.11.2024, 12.12.2024.

- Möte mellan UBS och Ålands representanter 16.5.2024 kl. 10.30-16.00. Föremål KOSKI-informationsresursen och läroplansgrunderna

- Möte mellan UBS och Ålands representanter 30.9. kl. 13-15. Föremål genomgång av den allmänbildande utbildningen på Åland, särskilt den grundläggande utbildningen, samt diskutera andra öppna frågor relaterade till KOSKI-informationsresursen

- Möte mellan UBS och Ålands representanter 29.10. kl. 12-14 Föremål antagningssystemet.

- VIRTAs möte 3.10.2024 deltagare från undervisnings- och kulturministeriet, landskapsregeringen, CSC, Funidata och Högskolan på Åland och Utbildningsstyrelsen.

2. Beskrivning av nuläget och utvecklingsbehov

2.1 De nationella studie och examensregistren

I Finland finns åtta nationellt omfattande register som omfattar hela utbildningskedjan från förskoleundervisningen till högskolestudier. Registren regleras i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017). Registren möjliggör att på elektronisk väg datasäkert och centraliserat samla in, behandla och lämna ut studie- och examensuppgifter om en enskild till den enskilde själv och till myndigheter som har rätt att få uppgifterna. På detta sätt förbättras studie- och examensuppgifternas tillförlitlighet och utbildningsförvaltningens verksamhet effektiviseras då uppgifterna inte behöver hanteras manuellt. Registren underlättar även för den enskilde som kan vidareutnyttja uppgifterna elektroniskt till exempel för ansökan till studier i Finland, ansökan om studiestöd eller för en arbetsansökan.

De åtta nationella registren är:

- *Studentnummerregistret*, där den enskildes identifieringskod finns som används av de andra registren.
- *Nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning*, där den enskildes uppgifter om undervisning och utbildning i grundskolan och på andra stadiet finns som överförs från utbildningsanordnarnas digitala studieadministrativa system.
- *Läropliktsregistret*, där uppgifter om den enskildes fullgörande av läroplikten finns.
- *Studentexamensregistret*, där den enskildes uppgifter om avlagda studentexamina och prov som hör till examina finns.
- *Antagningsregistret*, där uppgifter finns för att sköta antagningen av studerande till utbildning på andra stadiet och till högskolorna.
- *Högskolornas riksomfattande datalager*, där uppgifter om den enskildes utbildning vid högskolorna finns.
- *Registret över annan än reglerad utbildning som Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning anskaffat*.
- *Tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter*, där uppgifter om den enskilde som finns i de övriga registren förs samman och lämnas ut i elektronisk form till den enskilde och till myndigheter och övriga aktörer som har rätt att få uppgifterna.

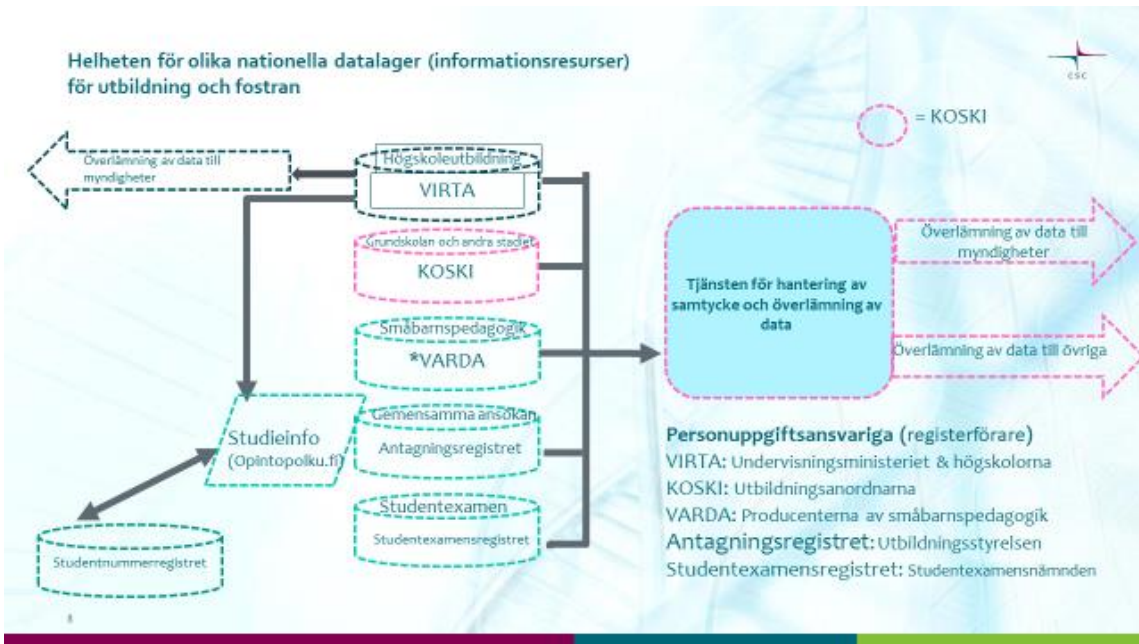

Bild: Helheten för olika nationella datalager (informationsresurser) för utbildning och fostran, CSC 2024

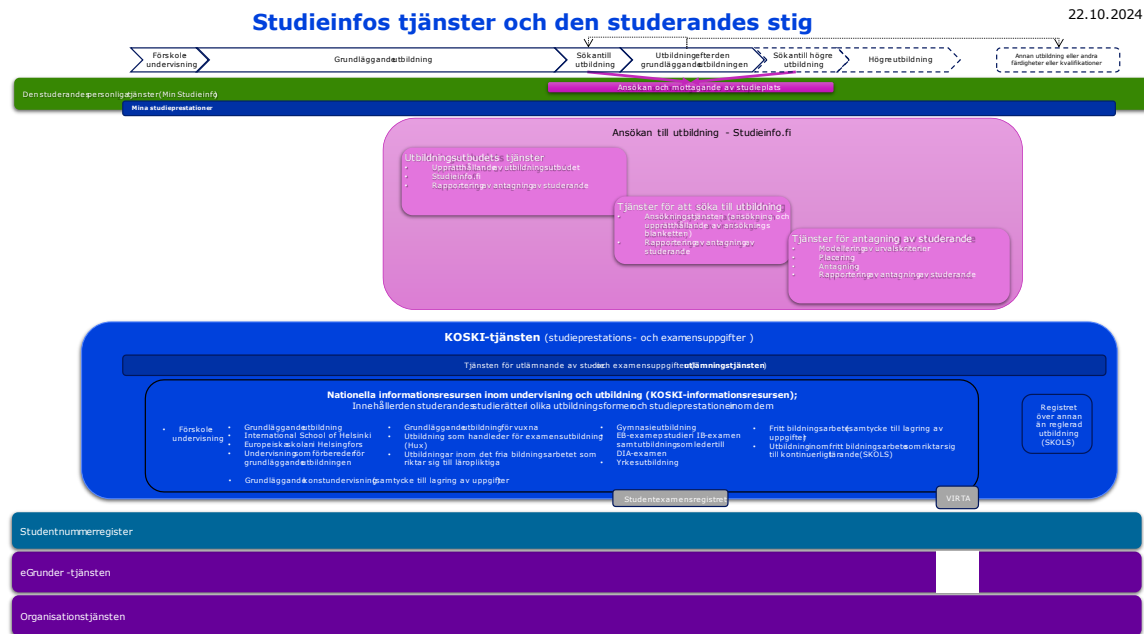

Bild: Studieinfos tjänster och den studerandes stig, Utbildningsstyrelsen 22.10.2024

2.2. Behov, mål och vision för integreringen av Åland i de nationella studie och examensregistren

På Åland har utbildningsförvaltningen inte digitaliserats på motsvarande sätt som i riket. Det är inte möjligt att få uppgifter om studierätt, närvaro eller studie- och examensprestationer elektroniskt samlat i enhetlig form på ett ställe i en gemensam informationsresurs.

Utbildningsanordnarna på Åland använder samma studieadministrativa system som används i riket, men uppgifterna överförs inte till de nationella informationsresurserna.

Särskilt gällande antagningen till andra stadiet på Åland har det framförts behov av att modernisera antagningsystemet, som är föråldrat och kräver många manuella arbetsmoment. Detta ökar risken för fel och äventyrar rättssäkerheten. Olika alternativ för att ordna antagningen har utretts, där det har rekommenderats att Åland skulle ingå i det nationella antagningsystemet som finns på serviceportalen studieinfo.fi. Sedan år 2018 har det angetts som ett mål i Ålands landskapsregerings it - strategi att Åland ska anslutas till Studieinfo.fi även gällande antagningen till Högskolan på Åland. I landskapsregeringens meddelande till lagtinget nr 3/2021 - 2022, *Den åländska förvaltningens fortsatta digitalisering* av den 10 mars 2022 konstateras att ett lagförslag som möjliggör anslutning till rikets studie- och examensregister ska tas fram. Det konstateras i meddelandet att den viktigaste frågan vad gäller om Åland ska ta fram egna elektroniska system men speciellt då en anslutning till system i riket övervägs, är att trygga att systemen i sig inte begränsar möjligheten eller styr områden som faller under lagtingets lagstiftningsbehörighet samt att både de som arbetar med systemen och befolkningen fullt ut ska kunna utnyttja och eventuellt administrera systemen på svenska. Enligt den nuvarande landskapsregeringen Sjögrens regeringsprogram ska landskapsregeringens digitaliseringspolitik syfta till verksamhetsutveckling med medborgaren i centrum där den digitala servicenivån på Åland ska närma sig nivån i landet i övrigt.

Målsättningen är att Åland skulle anslutas till fem av de nationella registren: *studentnummerregistret, nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning, antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter*. Åland ingår redan i dagsläget i studentexamensregistret eftersom Studentexamensnämnden med stöd av överenskommelseförordningen Republikens presidents förordning om ordnandet av studentexamen på Åland (FFS 800/2021) ordnar och för in uppgift om avläggande av studentexamen på Åland i enlighet med 3 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister.

Huvudsyftet med att få avgångsbetygen med dess vitsord till den nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning (Koski) är att de då kan överföras till antagningsystemet i Studieinfo på ett säkert och bra sätt. Risken för fel minskar vid antagningen på Åland. Antagningen via Studieinfo skulle även omfatta antagningen för Högskolan på Åland, vilket skulle öka högskolans synlighet.

För de ålänningar som vill söka sig till utbildningar i riket utan studentexamen som behörighetsgrund är fördröjningarna och felkänsligheten i nuvarande system problematiskt. En anslutning till rikets antagningsregister skulle avhjälpa detta och medföra att ansökningar gällande personer med utbildning från Åland kan hanteras och beredas på samma sätt som alla andra i ansökningsprocessen.

För Högskolan på Ålands del är det av stor vikt att en anslutning sker till högskolornas riksomfattande datalager. Högskolan på Åland deltar i det nationella utvecklingsprojektet Digivision 2030, där en förutsättning för genomförandet är att högskolan ingår i datalagret.

Gällande tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter är det ur ett medborgerligt perspektiv viktigt att ålänningar kan ta del av och vidareutnyttja hela sin utbildningshistorik på samma sätt som övriga finländska medborgare.

Om myndigheter i Finland behöver verifiera utbildningsuppgifter vilket Folkpensionsanstalten (FPA) och Migrationsverket gör vid handläggningen av ärenden gällande rehabilitering och pensioner respektive uppehållstillstånd, så skulle de också kunna göra det för ålänningar på samma sätt som för övriga finländare. Även tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) kunde hämta uppgifter vid hanteringen av ärenden om yrkesrättigheter gällande yrken inom den åländska behörigheten som det ordnas utbildning inom på Åland (närvårdare). Valvira hanterar ärenden om yrkesrättigheter inom socialvården för Ålands del baserat på Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter avseende behörighetskrav och yrkesutövning för yrkesutbildade personer inom socialvården (655/2020).

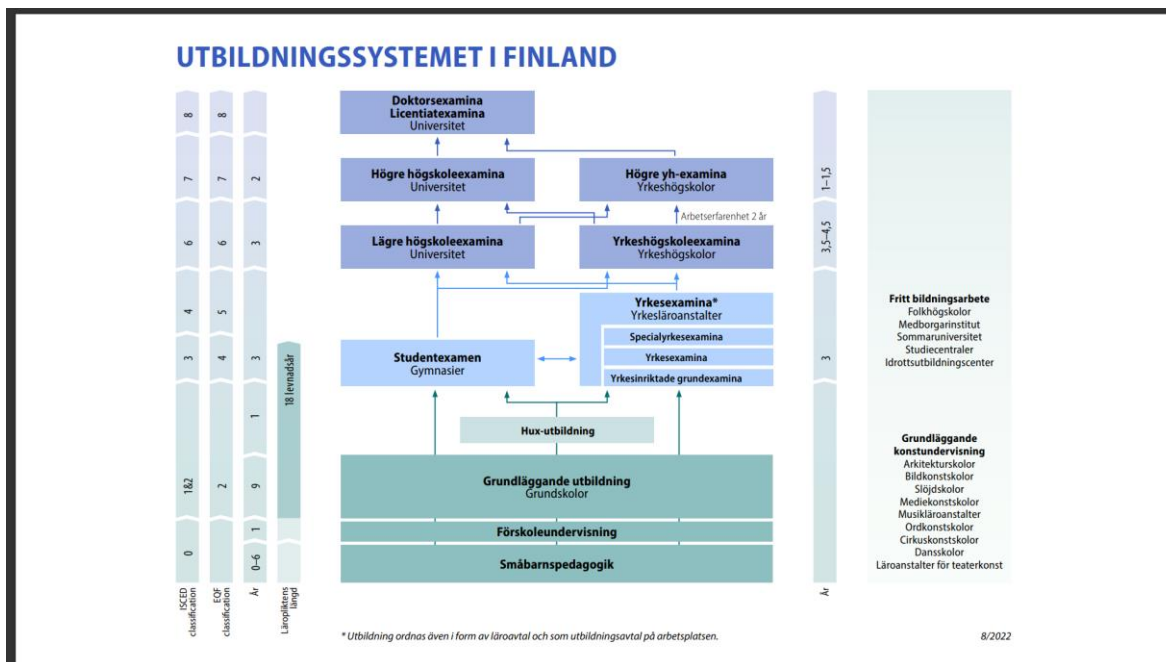
Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) tillhandahåller Statistikcentralen vissa uppgifter om utbildning avlagd på Åland som ingår i utbildningsstatistiken på nationell nivå. Även Statistikcentralen skulle enklare kunna nyttja åländska data om åländska uppgifter kunde hämtas från de nationella registren.

Inom ramen för både nordiskt och europeiskt samarbete gällande erkännande av och överföring av examina eller studieprestationer mellan länderna behöver de åländska examina samlas i en databas som kan hantera datautbyte med andra system (ex EMREX).

2.3 Utbildningssystemen

Det nationella utbildningssystemet består av:

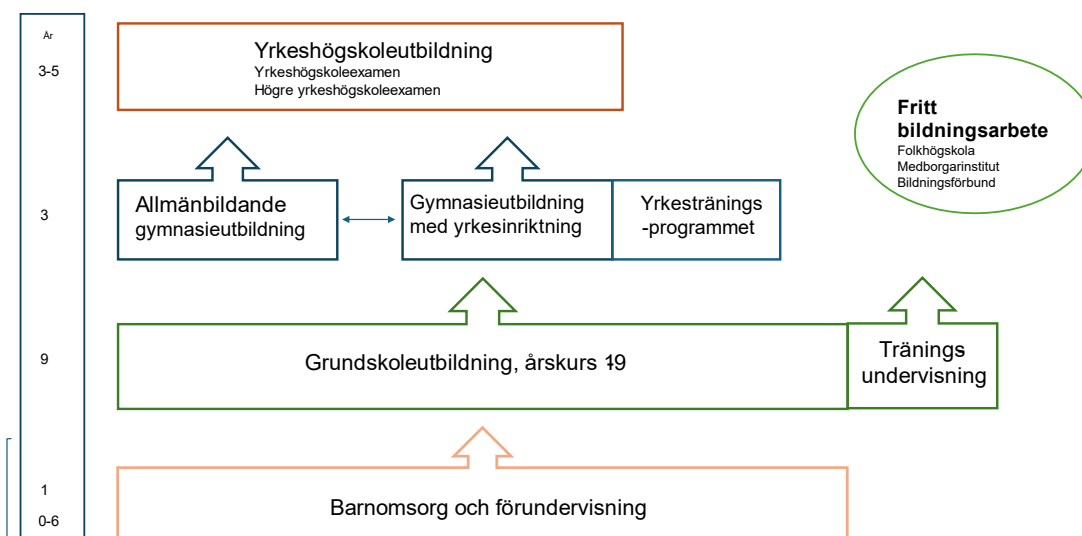
- [Småbarnspedagogiken](#), som i huvudsak ordnas för barn före läroplikten inleds
- [Förskoleundervisning](#), som i huvudsak ordnas för barn året innan läroplikten inleds.
- Den nioåriga [allmänbildande grundläggande utbildningen](#) (grundskolan)
- Andra stadiets utbildning inleds efter grundskolan och består av [yrkesutbildning och gymnasieutbildning](#)
- Högre utbildning ges i [yrkeshögskolor och universitet](#)
- Vuxenutbildning erbjuds på alla utbildningsstadier och inom [fritt bildningsarbete](#)
- [Grundläggande konstundervisning](#) ordnas utanför skolan och riktas i första hand till barn och unga.

Det åländska utbildningssystemet består av:

- Barnomsorg och förundervisning
- Grundskoleutbildning, årskurs 1–9, Träningsundervisning
- Allmänbildande gymnasieutbildning, Gymnasieutbildning med yrkesinriktning, Yrkestränings-programmet
- Yrkeshögskoleutbildning, yrkeshögskoleexamen, högre yrkesutbildningsexamen
- Fritt bildningsarbete, Folkhögskola, Medborgarinstitut, Bildningsförbund

UTBILDNINGSSYSTEMET PÅ ÅLAND

Källa: <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/subject/skolsystem.pdf>

Åland har genom sin särställning egen lagstiftningsbehörighet för frågor som rör utbildning och undervisning men skolväsendet liknar i stora drag de övriga nordiska ländernas. Undervisningsspråket i samtliga skolor på Åland är svenska. För vissa kurser kan undantag göras med landskapsregeringens tillstånd.

3. Juridiska förutsättningarna för beredning av överenskommelseförordning

9

Arbetsgruppen skall enligt sitt uppdrag reda ut de juridiska förutsättningarna för beredning av överenskommelseförordning. Utredning av de juridiska förutsättningarna baserar sig på de behov som Åland har av att ingå i de olika nationella studie- och examensregistren som omfattas av lagen om nationella studie- och examensregistren (registerlagen) (884/2017). Utredningen utgår ifrån det som stiftas i registerlagen och annan lagstiftning som denna baserar sig på samt tar ställning till frågor som bör beaktas i den åländska och nationella lagberedning som följer av att Åland integreras i rikets studie- och examensregister inklusive tjänster.

Området studieadministrativa uppgifter, behandlingen, lagringen och utlämnandet av dem är åländsk lagstiftningsbehörighet. För att Åland ska kunna ingå i de nationella studie- och examensregistren krävs därför att det på Åland lagstiftas om en landskapslag med motsvarande innehåll som **lagen om nationella studie- och examensregistren** (884/2017) med vissa mindre åländska anpassningar.

I **den åländska landskapslagen** bör anges att landskapsregeringen ansvarar för att upprätthålla en informationsresurs inom undervisning och utbildning, studentnummerregister, tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter, antagningsregister och ett datalager för Högskolan på Åland. Dessa förvaltningsuppgifter, att upprätthålla studie- och examensregistren, behöver sedan överföras på riksmyndigheterna (Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet) genom en så kallad överenskommelseförordning.

Enligt 32 § i självstyrelselagen kan förvaltningsuppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet genom **en överenskommelseförordning**. En överenskommelseförordning är en förordning som ges av republikens president, men samtycke av Ålands landskapsregering krävs.

Eftersom självstyrelselagen utgår från att landskapet och riket ska svara för sina respektive kostnader för förvaltningen, måste man i samband med en överföring av förvaltningsuppgifter också komma överens om hur kostnaderna för de överförda uppgifterna ska fördelas. Detta kan och bör göras i själva överenskommelseförordningen. Det är möjligt att i förordningen bemyndiga landskapsregeringen och det behöriga ministeriet att avtala om kostnadsfördelningen.

Överenskommelseförordningen kan kompletteras med ett separat **avtal mellan de berörda parterna om de kostnader** som landskapet ska ersätta riksmyndigheterna för utförandet av uppgiften. De berörda parterna beslutar själva om avtalets innehåll. Avtalet om kostnaderna kan gärna beredas parallellt med beredningen av överenskommelseförordningen.

Integreringen av Åland i de nationella studie- och examensregistren samt tjänsterna kan medföra behov av ändringar i **lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017)**.

I det följande genomgås de frågor gällande lagstiftningen som uppkommit i samband med arbetsgruppens arbete.

3.1 Ska den åländska eller rikets offentlighetslag tillämpas på utlämnande av uppgifter inom undervisning och utbildning och antagningsregistret?

Utbildningsstyrelsen kommer att tillämpa rikets offentlighetslag då uppgifter sköts för Ålands del enligt överenskommelseförordningen. Enligt 5 § 2 mom. i rikets offentlighetslag avses med en myndighetshandling en handling som innehas av en myndighet och som har upprättats av myndigheten eller av någon som är anställd hos en myndighet eller som har inkommit till en myndighet för behandling av ett visst ärende eller i övrigt inkommit i samband med ett ärende som hör till myndighetens verksamhetsområde eller uppgifter. För det fall att ett beslut som Utbildningsstyrelsen fattat gällande utlämnande av uppgifter om utbildning genomförd på Åland överklagas så ska beslutet överklagas hos den instans som är behörig när Utbildningsstyrelsen fattar beslut inom sin normala behörighet.

Den åländska offentlighetslagen (2021:79) för Åland motsvarar i stor utsträckning lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Samma sekretessgrunder finns i båda offentlighetslagar gällande studieadministrativa uppgifter.

De åländska myndigheterna tillämpar den åländska offentlighetslagen då de sköter uppgifter enligt landskapslagen om studie- och examensregister.

Även om tanken är att uppgifter huvudsakligen ska lämnas ut via tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter, som sköts av Utbildningsstyrelsen, så är det fortsättningsvis möjligt för de åländska registeransvariga utbildningsanordnarna och Högskolan på Åland att själva lämna ut uppgifter ur informationsresurserna (RP 72/2017 rd s. 51).

Utbildningsstyrelsen får även begäran om uppgifter till exempel från media och då tillämpas offentlighetslagen.

3.2 Till vilka åländska myndigheter ska uppgifter lämnas ut från tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter?

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) har rätt att få uppgifter om studier för att behandla ansökan om studiestöd. Lagstödet för detta finns i 39 a § 1 - 3 punkterna i landskapslagen (2006:71) om studiestöd. Paragrafen motsvarar 41 b § punkterna 1 och 3 i rikslagen om studiestöd (65/1994).

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) hanterar även ärenden om arbetslöshetsförmåner och har rätt att få uppgift om studier för att avgöra förmånsärenden.

Bestämmelser om AMS rätt att få uppgift av läroanstalter finns i 13 kap 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002, som tillämpas på Åland genom landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har enligt 7 och 9 §§ statistiklagen (1994:42) för landskapet Åland rätt att få uppgifter om utbildning för statistikändamål från kommunerna (anordnar grundskoleutbildning), Ålands gymnasium (anordnar allmänbildande och yrkesinriktad gymnasieutbildning på andra stadiet) och av Högskolan på Åland (anordnar yrkeshögskoleutbildning).

- ➔ Tekniskt utvecklingsarbetet: Det finns två alternativa lösningar för informationsöverföringen från registret till de åländska myndigheterna (AMS och ÅSUB). Antingen genom enskilda utdrag eller via ett gränssnitt beroende av vilken typ av information som lämnas ut. Om utlämnandet av information är regelbundet bör separata tekniska gränssnitt byggas, vilket kan medföra kostnader. Utgångspunkt: På grund av 22.1 § i rikets informationshanteringslagen: "Myndigheterna ska genomföra regelbundet återkommande och standardiserad elektronisk överföring av information mellan informationssystem via tekniska gränssnitt, om den mottagande myndigheten enligt lag har rätt till informationen".
- ➔ Lagstiftning: UBS och AMS bör ytterligare utreda de alternativa lösningarna för informationsöverföringen

3.3 Behov av ändringar i lagen om nationella studie- och examensregister

Arbetsgruppen har bedömt behoven för ändringar (informationsansvar, datainnehåll, definitioner m.m.) i lagen om nationella studie- och examensregister samt tagit ställning till hur dessa ändringar inverkar på innehållet i utkastet till landskapslag. Se även avsnitten 3.1 och 3.5.

Frågan om utlämnande av uppgifter om utbildning avlagd i riket till åländska myndigheter för antagning till Ålands gymnasium och Högskolan på Åland behöver regleras i rikets lagstiftning.

- ➔ Utlämnandet av dessa uppgifter är en förvaltningsuppgift inom rikets behörighet som inte berörs av den kommande överenskommelseförordningen.
- ➔ För att möjliggöra att Ålands gymnasium och Högskolan på Åland vid antagningen av studerande med utbildning från riket tar del av uppgifter ur antagningsregistret, krävs att tillägg görs i lagen om nationella studie- och examensregister. Enligt 21 § 1 mom. 1 punkten i den lagen får uppgifter ur antagningsregistret lämnas ut till bland annat andra universitet, yrkeshögskolor och till anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning.

Tillägget möjliggör att Ålands gymnasium och Högskolan på Åland får rätt till uppgifterna i antagningsregistret på motsvarande sätt som utbildningsanordnarna i riket.

3.4 Reglering av rätten till information och personuppgiftansvaret i överenskommelseförordningen samt dess förhållande till rikslagen och landskapslagen

Om Ålands landskapsregerings förvaltningsuppgifter genom överenskommelseförordning överförs på en riksmyndighet (statsmyndighet), skall denna vid skötseln av landskapets uppgifter tillämpa landskapslagstiftningen. På motsvarande sätt skall Ålands landskapsförvaltning tillämpa rikets lagstiftning. (JM promemoria).

Uppgifter i register och datalager som avses i denna lag kan lämnas ut till en myndighet med hjälp av en tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter med stöd av en myndighets rätt att få uppgifter som grundar sig på lag eller en uppgift som föreskrivs i lag.

- ➔ Är det dessutom nödvändigt att få uppgifterna från Koski-informationsresursen (prestationsuppgifter) och inte från antagningsregistret? Vilka uppgifter behövs och i vilken process, är sättet att reglera rätten till information korrekt och finns det tillräcklig lagstiftning om rätten till information på båda sidor (UBS-Åland och Åland-UBS)?
- ➔ Av överenskommelseförordningen bör framgå att Utbildningsstyrelsen är gemensamt personuppgiftsansvariga tillsammans med de åländska utbildningsanordnarna för informationsresursen inom undervisning och utbildning och antagningsregistret.
- ➔ Undervisnings- och kulturministeriet är tillsammans med Högskolan på Åland gemensamt personuppgiftsansvarig för högskolornas datalager.

3.5 Avtal om kostnader

Arbetsgruppen har även utrett frågorna gällande avtal om fördelning av kostnader till följd av överföring av förvaltningsuppgifter. Fördelningen av kostnader kommer att regleras via avtal.

Utbildningsstyrelsen har till uppgift att bereda och genomföra program och avtal inom sitt verksamhetsområde (Lag om Utbildningsstyrelsen (564/2016) 2.1,3 §). Enligt Utbildningsstyrelsens utredning är det ändamålsenligt att Utbildningsstyrelsen är part i avtalet. Dessa ärenden hör enligt lagen om nationella studie- och examensregistren till Utbildningsstyrelsens ansvarsområde.

- ➔ Avtalet beträffande KOSKI-informationsresursen och antagningsregistret görs upp mellan Utbildningsstyrelsen och Ålands landskapsregering
- ➔ Avtalet beträffande VIRTÅ görs upp mellan undervisnings- och kulturministeriet och Ålands landskapsregering
- ➔ Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet tar fram kostnadsförslag. Uppgifter om kostnaderna bör skrivas in i föredragningspromemorian för överenskommelseförordningen

Avtalen bereds parallellt vid sidan av beredningen av överenskommelseförordningen. Avtalen behöver vara färdigt senast då överenskommelseförordningen träder i kraft.

3.6 Juridiska aspekter gällande VIRTÅ-informationsresursen

Lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) innehåller bestämmelser över högskolornas riksomfattande datalager (5 kap. i lagen). De ursprungliga bestämmelserna om högskolornas riksomfattande datalager var huvudsakligen likadana som i den tidigare lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret (1058/1998). Enligt 2 § 1 mom. 5 och 6 punkten ska lagen tillämpas på utbildning, examina och kompetensmärken om vilka det föreskrivs i yrkeshögskolelagen (932/2014) och universitetslagen (558/2009).

Lagen om nationella studie- och examensregister trädde i kraft den 1 januari 2018 och har sedan dess förändrats upprepade gånger. Vad beträffar högskolornas riksomfattande datalager är förändringarna som genomförts med lagar 568/2019 och 1234/2021 av betydelse. Genom lagen 568/2019 preciseras ändamålet med datalagret så att det i den ändrade bestämmelsen i 23 § hänvisas utöver uppräknade ändamål separat högskolornas lagstadgade verksamhet ("uppgifter som de har enligt 2 § i universitetslagen och 4 § i yrkeshögskolelagen) Dessutom anpassades bestämmelser i 24 § till förändringarna i lagstiftningen om skydd för personuppgifter. I motiveringen påpekas det att när det i tiderna först föreskrevs om datalagret uppfattades det endast som en samlad kopia av högskolornas egna register och att dessa utgångspunkter inte längre motsvarade den allmänna lagstiftningen om skydd för personuppgifter (RP 260/2018 rd s. 42)

Detaljmotiveringarna för 24 § i dess lydelse i lagen 568/2019 innehåller den mest omfattande beskrivning om behandling av personuppgifter i datalagret:

Enligt artikel 26.1 i dataskyddsförordningen är det fråga om gemensamt personuppgiftsansvar då två eller flera personuppgiftsansvariga gemensamt fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen. De fastställer genom ett ömsesidigt arrangemang på ett transparent sätt vars och ens ansvarsområde för att de skyldigheter som anges i förordningen ska iakttas, särskilt vad gäller användningen av de registrerades rättigheter och de uppgifter som gäller utlämnande av uppgifter. De personuppgiftsansvarigas ansvarsområden kan dock fastställas även i den lagstiftning som tillämpas på personuppgiftsansvariga i en medlemsstat.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att gemensamt personuppgiftsansvariga för datalagret är undervisnings- och kulturministeriet samt universiteten och yrkeshögskolorna för de uppgifter som de fört in i systemet. Undervisnings- och kulturministeriet har svarat för saker som hänför sig till datasäkerheten och systemets allmänna funktion. Eftersom högskolorna svarar för de uppgifter som förs in i datalagret har högskolorna svarat för uppgifternas innehåll och riktighet. Det är ändamålsenligt att bibehålla det gemensamma personuppgiftsansvaret och en ansvarsfördelning för de personuppgiftsansvariga som i huvudsak överensstämmer med den nuvarande. Högskolorna är gemensamt personuppgiftsansvariga för sina egna uppgifter och undervisnings- och kulturministeriet är personuppgiftsansvarig för hela datalagret. Det föreskrivs om ansvaret och skyldigheterna för de gemensamt personuppgiftsansvariga i enlighet med denna indelning.

Grunden för behandling av personuppgifter i högskolornas riksomfattande datalager finns i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Det rör sig således om behandling som behövs för fullgörandet av den personuppgiftsansvariges lagstadgade skyldigheter. Den lagstadgade skyldigheten är enligt denna lag att förvalta datalagret.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs hur de gemensamt personuppgiftsansvariga ska svara för olika skyldigheter enligt dataskyddsförordningen. Högskolorna ska svara för att de uppgifter som de fört in är korrekta i enlighet med artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen samt för den registrerades rätt till rättelse i enlighet med artikel 16, eftersom högskolorna har svarat för uppgifternas innehåll samt för att de är korrekta och uppdaterade. Det föreslås att undervisnings- och kulturministeriet

ska svara för övriga ansvar och skyldigheter enligt dataskyddsförordningen. Rättigheter som beror på grunden för behandling samt övriga rättigheter som tillkommer den registrerade har behandlats i detaljmotiveringen till 5 § i denna proposition.

De gemensamt personuppgiftsansvariga kan med en tredje part avtala om sådan behandling av personuppgifter som ges som uppdrag på det sätt som föreskrivs i dataskyddsförordningen. I praktiken har undervisnings- och kulturministeriet bemyndigat CSC Tieteen tietotekniikan keskus Oy att utveckla och förvalta högskolornas riksomfattande datalager, den s.k. VIRTAtjänsten. (RP 260/2018 rd s. 42-43.)

Sin nuvarande lydelse fick 23 och 24 § genom lagen 1234/2021. Formulering av 23 § förändrades så att den överensstämmer med informationshanteringslagen. Nu föreskrivs det i 24 § 2 mom. också att Utbildningsstyrelsen svarar för den personuppgiftsansvariges övriga skyldigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen (RP 192/2021 rd, s. 20).

3.7 Tidtabell för lagstiftningsarbetet samt relevanta iakttagelser

Den preliminära tidtabellen för ikraftträdande av de olika lagarna

Förslaget till landskapslag ska träda i kraft den 1 augusti 2025, överenskommelseförordningen den 1 augusti 2025 och ändringarna i lagen om nationella studie- och examensregister den 1 januari 2026.

Landskapslagen

Landskapsregeringen avgav lagförslag till landskapslag om studie- och examensregister till lagtinget den 5 december 2024. I lagförslaget ingår olika ikraftträdandetidpunkter för de olika informationsresurserna baserat på Utbildningsstyrelsens uppgifter om lämpliga tidpunkter för ibruktagandet av de olika informationsresurserna på Åland.

Överenskommelseförordningen börjar för de olika informationsresurserna gälla vid de tidpunkter som bestämmelserna om informationsresurserna ska börja tillämpas enligt landskapslagen.

För de åländska grundskolorna är avsikten att den föreslagna lagen ska börja tillämpas från och med den 1 augusti 2026 gällande informationsresursen inom undervisning och utbildning. För de åländska gymnasieskolorna är avsikten att den föreslagna lagen ska börja tillämpas från och med den 1 januari 2027 gällande informationsresursen inom undervisning och utbildning. Gällande antagningsregistret är avsikten att den föreslagna lagen ska börja tillämpas för gymnasieskolorna och Högskolan på Åland från och med den 1 januari 2027 så att antagningen från och med höstterminen 2027 sker via studieinfo.fi. För informationsresursen VIRTAt har inte något separat ikraftträdandedatum tagits in i landskapslagen, vilket innebär att bestämmelserna om VIRTAt börjar tillämpas på Åland då landskapslagen träder i kraft den 1 augusti 2025.

Överenskommelseförordningen

Beredningen av överenskommelseförordningen tillsammans med justitieministeriet i samarbete med Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen kan göras parallellt med lagförslaget. Det krävs dock att lagen, som ger grunden för överenskommelseförordningen, träder i kraft innan överenskommelseförordningen kan utfärdas. Över förslaget till överenskommelseförordning ska Ålandsdelegationen yttra sig. Överenskommelseförordningar utfärdas av republikens president.

- Överenskommelseförordningen är beroende av att innehållet i, och tidtabellen för både den åländska lagstiftningen och den nationella lagstiftningen klarnar.
- Uppgifter om kostnaderna bör skrivas in i föredragningspromemorian för överenskommelseförordningen.
- I överenskommelseförordning bör det stadgas om ersättningen av kostnader.
- Ställning bör tas om det behövs en eller två överenskommelseförordningar.
- Överenskommelseförordningen behöver träda i kraft samtidigt som den åländska lagen.
- Överenskommelseförordningen börjar tillämpas gällande de olika informationsresurserna vid de tidpunkter då dessa tas i bruk enligt den åländska lagen.

4. Tekniska förutsättningar

Utredningen av det tekniska förutsättningarna inleddes med en jämförelse av det åländska utbildningssystemet med det nationella för att få en bild av det tekniska utvecklingsarbetets omfång och för att ytterligare konkretisera i vilka register och tjänster som Åland skall integreras.

4.1 Koski-informationsresursen

Jämförelsen av utbildningssystemen gjordes utgående från examens- och läroplansgrunderna i e-Grunder tjänsten ([eGrunder](#)) för att man skulle få en bild av till vilken grad Ålands utbildningssystem är modellerat i den nuvarande KOSKI-datamodellen och vilka behoven är för att utveckla nya datamodeller. I samband med jämförelsen har arbetsgruppen också tagit ställning till vilka utbildningsformer som bör prioriteras i utvecklingsarbetet kring KOSKI-informationsresursen.

Ålands 1-åriga förundervisning lämnas utanför integreringsarbetet i det här skedet.

Landskapsregeringen behöver på sikt utreda om det är av intresse att även uppgifter om barnomsorg och förundervisning skulle integreras i de nationella registren.

Den grundläggande utbildningen skiljer sig så mycket från de nationella grunderna att man kan utgå från att det skulle kräva att en egen ny datamodell utarbetas.

Åland har ingen läroplan för grundläggande utbildning för vuxna, men de studerande följer grundskolans läroplan (ämnesdel och allmändel). Examensbetyg ges inte, enbart godkänt/icke godkänt. Åland behöver ännu göra en närmare genomgång i förhållande till den nationella utbildningen, t.ex. studiehandledning ingår inte i den åländska grundskolans läroplan.

Grovt sett finns det inga större skillnader mellan yrkesutbildningen på Åland och den nationella yrkesutbildningen, enbart de gemensamma delområdena skiljer sig åt. På Åland är de gemensamma examensdelarna obligatoriska, de delas inte i valbara och obligatoriska ämnen så som i de nationella grunderna. Därtill ingår inte läroämnet finska och konst och kultur i de åländska gemensamma examensdelarna, i stället ingår hälsa, välfärd och idrott. Enligt Finlands regeringsprogram ska idrott införas i läroplanerna på andra stadiet. Frågan är under beredning. Nivåerna på yrkesutbildningarna är det samma på Åland och i riket, men det finns vissa skillnader gällande namnen på examina. På Åland används benämningen "gymnasieexamen" i stället för "grundexamen" som används på fastlandet.

Åland har en egen läroplan för den allmänbildande gymnasieutbildningen (för unga eller vuxna), men innehållet motsvarar till 95% den nationella gymnasieutbildningen. Eleverna på Åland avlägger den nationella studentexamen. Den åländska gymnasielagen är för närvarande öppen för ändringar, vilket kunde möjliggöra ändringar i examensinnehållen och namnen på examina, men sådana ändringar kräver givetvis politiska beslut och intern beredning på Åland.

I KOSKI-informationsresursen ingår även studierätter inom den fria bildningen (bl.a. utgående från lokala läroplaner men också nationella grunder) och kompetensmärken. Endast uppgifter om studerande som är läropliktiga som avses i läropliktslagen och deltar i s.k. läropliktsutbildning inom det fria bildningsarbetet samt utbildning inom det fria bildningsarbetet som finansieras av Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ([Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning](#)) lagras i KOSKI-informationsresursen (lagen om nationella studie- och examensregister 9 a §). Läropliktslagen tillämpas inte på Åland och därför skulle s.k. läropliktsutbildningar inom det fria bildningsarbetet inte lagras. Uppgifter om utbildning inom det fria bildningsarbetet med fri inriktning kan lagras i KOSKI-informationsresursen I, men det kräver alltid den studerandes samtycke och uppgifterna får lagras först efter att den studerande avslutat utbildningen.

Eftersom Högskolan på Åland är med i VIRTAs så krävs det inte i KOSKI-informationsresursen någon extra insats gällande integrering av uppgifter gällande högre utbildning, eftersom KOSKI-tjänsten bara streamar den data som kommer från VIRTAs. Sisu används redan nu av Högskolan på Åland. Högskolornas modeller är oberoende av modellerna för grundläggande utbildning och andra stadiet

HUX-utbildning ordnas inte för närvarande på Åland men en arbetsgrupp arbetar med detta. Det är möjligt att HUX i framtiden möjligtvis skulle ordnas enligt de nationella grunderna på Åland. Yrkesträningsprogram ordnas på Åland, men uppgifter om dessa överförs inte till KOSKI-informationsresursen.

Åland har behov av att förnya sitt antagningssystem till utbildning efter den grundläggande utbildningen och till tredje stadiet/högskoleutbildningen. Ur den synvinkeln är det viktigt att få in

nionde klassens avgångsbetyg i KOSKI-informationsresursen. Detta skulle också möjliggöra ansökan via studieinfo.fi.

Integreringen av Åland i KOSKI-informationsresursen kräver prioriteringar i KOSKI-teamets arbete på Utbildningsstyrelsen. Arbetet i samband med den nationella statsandelsfinansieringen samt uppgifter som används i den gemensamma ansökan går alltid före allt annat arbete, också detta. KOSKI-teamet kan enbart arbeta med en datamodell åt gången och en datamodell kräver ungefär två månaders arbete. Det skulle behövas permanenta resurser på Utbildningsstyrelsen för integreringen av landskapet Åland i de nationella studie- och examensregistren.

4.1.1 Synpunkter gällande utvecklingsarbetet av KOSKI-informationsresursen

- **Datamodell och användargränssnitt**

Om Ålands utbildningar inte följer de nationella grunderna för läroplanen/examina 1 - 1, måste egna datamodell byggas för varje utbildningsform. Om de följer samma grunder som det nationella, skulle kopiering och en egen s.k. gren för Åland i datamodellen räcka. Egna grenar i KOSKI-datamodellen behövs bl.a. för att den data som Åland fört in vid behov skall kunna lämnas bort från den data som lämnas ut ur KOSKI-informationsresursen. Kopiering av en existerande datamodell är alltid en snabbare lösning än att man bygger upp en ny och kostnaderna blir också lägre.

För varje läroplansgrund/examensgrund/utbildningsform finns det ofta en egen datamodell för vilken det byggs egna användargränssnitt och inmatningsgränssnitt. Efter utvecklingsarbetet bör dessa kontinuerligt underhållas och fel korrigeras. Ju bättre datamodellen är definierad, desto mindre korrigeringar behövs senare.

- **Kodverk**

Om utbildningarna på Åland skulle överensstämma 1 - 1 med de nationella utbildningarna i riket så kunde man använda existerande nationella kodverk. Om Åland har läroämnen som inte ingår i det nuvarande kodverket för allmänbildande läroämnen måste egna kodverk för Åland skapas.

Alla läroplaner/läroplansgrunder som används i studierätter som förs in i KOSKI-informationsresursen måste först föras in i eGrunder-tjänsten och därefter underhållas. De måste vara publicerade i eGrunder-tjänsten innan man kan börja föra in uppgifter i KOSKI-informationsresursen.

- ➔ Det är viktigt att få en bild av de största skillnaderna och behoven av nya koder samt vad kostnaderna skulle vara.
- ➔ Den lättaste lösningen skulle vara om Åland skulle följa de nationella grunderna. Om detta inte är möjligt så behöver Åland göra och underhålla egna e-Grunder, dvs kopiera de nationella och ändra på de punkter som avviker.

- Egna koder för åländska examina och examensdelar skulle vara den lättaste lösningen eftersom man i statistiken då kan avgränsa åländsk data från nationell data.

Arbetsgruppen bedömer att gällande:

- grundskolan behövs det två datamodeller, även om vitsordshöjningar efter den grundläggande utbildningen önskas föras in. Ytterligare bör utredas:
  - Steg 1: 9. klassen=avgångsbetyget kan föras in i KOSKI-informationsresursen (skild diskussion: grupp, ansökningssystem) Bör alla betyg eller endast avgångsbetyg ingå? Avgångsbetygen behöver inte införas i KOSKI-informationsresursen för att möjliggöra ansökan via Studieinfo, men om det ingår i KOSKI-informationsresursen möjliggör det att i samband med antagning kan vitsorden i avgångsbetygen fås från KOSKI-informationsresursen.
  - Steg 2: klasserna 1 - 8
- andra stadiet: ingen skillnad vilken av gymnasieutbildningarna som prioriteras; samtidigt och parallellt arbete kring yrkesutbildningen (2 modeller behövs) och den allmänbildande gymnasieutbildningen (2 modeller behövs)

Konklusioner

- För integreringen av grundskolan och gymnasiestadiet behövs 4,5 - 6 datamodell
- Utbildningsstyrelsen bör göra upp en plan för utvecklingsarbetet med ca. 4,5 - 6 modeller: uppskattning av kostnader, arbetsinsatser samt konkret tidtabell för samarbetet med Åland.
  - Det tar ca. 2 månader att utveckla en datamodell och ett användargränssnitt.
  - Endast en datamodell och ett användargränssnitt kan utarbetas åt gången, inte alla på samma gång.
  - Åland önskar att utvecklingsarbete inleds med den grundläggande utbildningen (åk 9 betyg)
- Utvecklingen av KOSKI-informationsresursen kräver tjänstemannasamarbete

Utveckling och upprätthållande av register och tjänster kräver ett tätt samarbete mellan Åland och Utbildningsstyrelsens sakkunniga inom utbildning och KOSKI-teamet. När Åland integreras i dessa, behövs ett motsvarande samarbete mellan Ålands sakkunniga och KOSKI-teamet inledas. Efter utvecklingsarbetet bör detta tjänstemannasamarbete fortsätta i synnerhet mellan de sakkunniga inom utbildningen eftersom det hela tiden sker ändringar i utbildningssystemen, t.ex. ändringar i läroplaner och examina som även innebär ändringar i KOSKI-informationsresursen. Åland har lagstiftningsbehörighet inom utbildning och därför är utbildningssystemen olika.

→ Användarstöd behövs på Åland

När Åland tar KOSKI-informationsresursen - i användning innebär det att anvisningar bör ges till anordnare av undervisning och utbildning på Åland om hur lagring av uppgifter för de olika utbildningsformerna görs. Anordnarna av undervisning och utbildning ansvarar samtidigt också för att uppgifterna är korrekta och aktuella.

Det behövs också en användaradministration på Åland. KOSKI-huvudanvändarnas ansvar är att bl.a. uppdatera personuppgifter i Studieinfos Studentnummerregister då en elev/studerande som inlett studierna utan finsk personbeteckning får en permanent personbeteckning.

4.2 Studieinfo

Ur Studieinfos synvinkel finns det inga större hinder att integrera alla åländska utbildningar på andra stadiet och högskoleutbildningen i utbildningsutbudet i Studieinfo. Utbildningsstyrelsen bör ytterligare utreda om de riksomfattande utbildningsbeskrivningarna (gymnasium och yrkesutbildning) och de grunder som används som botten för utbildningarna kan integreras.

- **Gemensamma ansökningarna (GEA) och separat eller flexibel ansökan**

Gällande andra stadiet är det mer sannolikt med flexibel ansökan eftersom Ålands gemensamma ansökan till utbildning på andra stadiet är öppen för personer både med och utan tidigare examensutbildning. Därtill skiljer sig antagning med prövning för hur det sköts på fastlandet. Vilken fördel skulle deltagande i GEA ge Åland med tanke på att det finns mycket regler och tidtabeller att följa? Därtill är de sökande till andra stadiet på Åland sannolikt främst ålänningar och inte sökande från fastlandet. Utbildningsstyrelsen föreslår att ansökan till utbildning på andra stadiet sker som flexibel ansökan.

För Högskolan på Åland är målet att delta i gemensam ansökan, eftersom det skulle ge mervärde till hur antagna studerande verkligen börjar sina studier.

Ur Studieinfos synvinkel finns det inga hinder för att utbildningar på andra stadiet skulle ha en eller flera flexibla ansökningar. Likaså är det möjligt för Högskolan på Åland att vara med i den gemensamma ansökan.

Åland vill vara med i antagningsregistret.

- **Antagning**

Om Åland skulle ordna flexibel ansökan på andra stadiet kan s.k. lättantagning användas. Då överförs antagningsuppgifterna från ansökningstjänsten till antagningsregistret.

Arbetsgruppen har diskuterat om förstagångskvoteringen ska gälla på Åland och uppgifterna om tidigare studieplatser behov i VIRTA. Förstagångskvoten inom högre utbildning skulle inte gälla Åland. Ur Studieinfos synvinkel är det möjligt att inte ta kvoten i bruk även om man deltar i GEA.

Åland har möjligheter att anpassa sig till de riksomfattande tidtabellerna.

För tillfället väljs i huvudsak alla studerande på basis av betyg. Det här är möjligt även som en del av GEA. Diskussion om antagning enligt öppna högskolestudier (möjligt att ha i GEA men största delen har separata ansökningar för sökande med öppna högskolestudier). Även möjligt att ha andra antagningsköer, till exempel för sökande med betyg från Sverige.

- **Mottagande av Studieplats**

Bestämmelsen om en högskoleplats per termin skulle även tillämpas på Åland.

- **Anmälan om studier**

Åland har som avsikt att använda Oili för läsårsanmälan till högskolan och är medvetna om Oilis anknäytning till VIRTÄ.

- **Behov av svenskspråkiga anvisningar och språkliga behov på sakkunnignivå**

Behovet av översättning till svenska kan utgående från principerna i riket delas in i tre kategorier:

1. All skriftlig anvisning till användare måste finnas på svenska. Denna nivå förorsakar inga extra åtgärder i detta utvecklingsarbete.
2. För tjänstemannabehov och behov bland systemadministratörer bör en del översättningar göras. Denna nivå är ytterst angelägen för Åland och frågan kräver ytterligare diskussioner i arbetsgruppen.
3. Däremot finns det inte översättningsbehov i samband med kodares arbete, eftersom deras arbete präglas av annan expertis och arbetet görs oftast på engelska. Denna nivå är inte aktuell i detta utvecklingsarbete.

Arbetsgruppen har diskuterat om möjligheten att utbildning på svenska skulle ordnas genom att den spelas in. Inspelningen skulle då fungera som anvisningsmaterial. Tjänstens modellering av antagningskriterier finns enbart på finska, dessa behöver översättas till svenska.

Det kan även finnas skillnader i terminologin även i fortsättningen. Utgångspunkten är att den riksomfattande terminologin inte kommer att ändra.

- **Övriga frågor**

Uppgifterna från antagningsregistret får inte överföras direkt till Statistikcentralen i nuläget. Ur Studieinfos synpunkt skulle det emellertid vara mer effektivt att uppgifterna överförs direkt till Statistikcentralen i stället för att uppgifterna måste gallras.

Arbetsgruppen har även diskuterat rapporteringstjänsten Vipunens uppgifter och överföring av åländska uppgifter. För närvarande innehåller Vipunen redan vissa uppgifter om åländska examina. Uppgifterna kommer från Statistikcentralen som får uppgifterna från ÅSUB. Det behöver utredas hur uppgifterna från antagningsregistret bör överföras till ÅSUB, Statistikcentralen, Vipunen och AMS.

Min Studieinfo är en tjänst för kunden där man kan se sina egna uppgifter. Uppgifter från Åland får synas i Min Studieinfo.

Uppgifter från Åland får överlätas till FPA och Migri. Det handlar om uppgifter om antagning och mottagande av studieplats

Konklusioner

- Åland önskar ta i användning Min Studieinfo.
- Det behöver utredas hur uppgifterna från antagningsregistret bör överföras till ÅSUB, Statistikcentralen, Vipunen och AMS.
- Arbetsgruppen bör fortsätta diskussionen om behov av översättning, speciellt på sakkunnignivå (se ovan nivå 2). Det krävs ett samarbete på tjänstemannanivå kring vilka behoven är och hur språkfrågor hanteras. Hur ska det fungera efter 31.12.2025, då arbetsgruppens mandatperiod tagit slut?

4.3 VIRT A

Studieinformationstjänsten VIRT A är en dataresurs som innehåller en kopia av de centrala uppgifterna i högskolornas studieregister. Högskolorna svarar i egenskap av personuppgiftsansvariga för att uppgifterna är korrekta och aktuella. CSC är behandlare av personuppgifter och teknisk administratör för informationsresursen vid VIRT A. Tjänsten ägs av undervisnings- och kulturministeriet.

Bestämmelser om utlämnande av VIRT A-uppgifter finns i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017). De nya behoven av myndighetsuppgifter tillgodoses i första hand via tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter, om inte något annat följer av myndighetens behov av uppgifter. Flera myndigheter, såsom FPA, Valvira och Statistikcentralen, får de uppgifter de behöver för högskoleutbildningens del direkt från VIRT A, eftersom integrationerna har genomförts före 2018, då Utbildningsstyrelsens tjänst för utlämnande av undervisnings- och examensuppgifter togs i bruk. En reform av studiedatatjänsten VIRT A planeras som bäst i samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet, högskolornas Digivisionsprojekt och Utbildningsstyrelsen, och därför är det viktigt att beakta den nuvarande VIRT A-tjänstens livscykel vid planeringen av användningen av Högskolan på Åland.

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus - har i egenskap av teknisk administratör för studiedatatjänsten VIRT A förberett sig på att Högskolan på Åland ska integreras i VIRT A från och med den 1 augusti 2025 när överenskommelseförordningen väntas träda i kraft. Tekniskt sett förutsätter VIRT A-integrationen att Högskolan på Åland kan bilda de uppgifter som krävs i studiehanteringssystemet Sisu och överföra dem via SFTP-förbindelse till CSC.

I VIRT A-studiedatatjänsten krävs åtgärder genom vilka uppgifterna om den nya högskolan tas med i processen för uppladdning och kvalitetssäkring av tjänsten. När det gäller studieuppgifterna vid Högskolan på Åland har CSC inte tillgång till tidigare data som gör det möjligt att bedöma uppgifternas kvalitet. CSC ska särskilt under åren 2025 och 2026 reservera resurser för kvalitetssäkring och testning av uppgifter i samarbete med högskolan och *de instanser* som använder uppgifterna. För att Högskolan på Åland ska kunna ansluta sig till VIRT A krävs det också administrativt arbete vid CSC. Ett avtal bör beredas mellan CSC och Högskola på Åland om

behandling av personuppgifter som överförts till VIRTAs samt uppdrag i anslutning till utlämnande av uppgifter om VIRTAs.

Utnyttjandet av högskolan på Ålands VIRTAs-uppgifter och tidsplanen och prioritetsordningen för de myndighetsintegrationer som genomförs direkt från VIRTAs kommer att utredas i samarbete mellan CSC, högskolan och myndigheterna. I huvudsak är avsikten att integrationerna ska beredas och genomföras hösten 2025 och 2026. Tidsplanen för genomförandet av den nya servicehelhet som ersätter den nuvarande VIRTAs-tjänsten kommer eventuellt att påverka tidtabellerna och de integrationer som genomförs. För närvarande använder Utbildningsstyrelsen, FPA, Valvira och Statistikcentralen VIRTAs-uppgifter via gränssnittsintegration eller som dataöverföringar. I undervisningsförvaltningens informationstjänst Vipunen används VIRTAs datainsamlingsmaterial och datafunktioner som grund för rapporteringen. VIRTAs-uppgifterna utnyttjas också bl.a. i Digivisionen Opin.fi-tjänst, i anmälningstjänsten för studerande och läsår (Oili) och i tjänsten för överföring av studieprestationer i Emrex. Migrationsverket (Migri) utnyttjar VIRTAs-uppgifterna via tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter.

Testning av VIRTAs-dataöverföring

De första dataöverföringarna har redan gjorts i augusti – september 2024. I testningen används inga riktiga personuppgifter (pseudonymiserad data). Dataöverföringarna har lyckats väl, genomgått valideringar, granskningar och överlag verkar Högskolan på Ålands data vara i gott skick på basen av hittills gjorda observationer. Noggrannare testning av data, bl.a. med riktiga personuppgifter blir möjlig när de lagliga grunderna för hantering av personuppgifterna existerar.

5. Kostnader

Arbetsgruppen har utrett de preliminära kostnaderna för utvecklingsarbetet och framtida driftkostnader gällande KOSKI-informationsresursen, Studieinfo och VIRTAs-informationsresursen.

KOSKI-informationsresursen

Lagring av studierätts- och prestationsuppgifter om studierätter för grundläggande utbildning, yrkesutbildning och gymnasieutbildning i KOSKI-informationsresursen:

- Det behövs en tjänsteman (70 000 €/år) i KOSKI-teamet. Tjänstemannen har till uppgift att leda projektet, bearbeta datamodeller på basis av läroplanerna samt önskemålen från anordnarna av undervisning och utbildning på Åland till en sådan form att de kan börja kodas. Övriga uppgifter är att leda mötena med de olika parterna, styra systemutvecklarnas arbete, se till att projektet hålls inom budgeten och att förverkligandet sker i enlighet med lagstiftningen och de tekniska ramvillkoren. Dessutom ska tjänstemannen ge stöd i bruktagandet, skapa dokumentation, teknisk dokumentation, anvisningar och utbildningstillfällen om lagring av uppgifterna för de olika utbildningarna samt rådge.
- Efter utvecklingsfasen behövs ett (1) kontinuerligt årsverke där Åland är en del av denna persons arbetsbeskrivning.
- Teknisk utveckling 300 000 €
- I underhållsfasen krävs en kontinuerlig ökning på 30 000 €/år för driftkostnaderna.

I ett projekt av den här storleken måste pengarna vara hos Utbildningsstyrelsen innan applikationsutvecklingen inleds. Dessutom bör man ta hänsyn till eventuella framtida tilläggskostnader p.g.a. ändringar i datamodellerna, till följd av att Ålands läroplaner/grunder ändras och driftskostnaderna inte täcker de extra kostnader som ändringsarbetet förorsakar.

Antagningsregistret

- Teknisk utveckling 20 000 €
- I utvecklingsfasen behövs 0,75 årsverke för tjänstemansarbete (50 000 €), efter det behövs 20 000 € / år
- Gränssnitt för AMS och ÅSUB 50 000 €
- Eventuella kostnader för att hindra ansökningsavgifter av sökande som kommer från länder utanför EU/EES
- Dessutom eventuella tilläggskostnader som kan uppstå i framtiden

Juridiska kostnader

Deltagande i beredningen av överenskommelseförordning och avtalet samt annat juridiskt utredningsarbete i implementeringsskedet

- 0,3 årsverke för en tjänsteman (21 000 €)

VIRTA

Kostnaderna för att integrera utbildning vid Högskolan på Åland förväntas utgöra cirka 180 000 € åren 2025–2027.

- År 2025 kostnadskalkyl 50 000 € 4 årsverkemånader utvecklingsarbete + teknisk utveckling ca. 6 000 €
- År 2026 kostnadskalkyl 94 000€ 6 årsverkemånader utvecklingsarbete + 2 årsverkemånader underhållsarbete + teknisk utveckling ca. 6 000 €
- År 2027 kostnadskalkyl 25 000 € 2 årsverkemånader underhållsarbete + teknisk utveckling ca. 3 000 €

6. Tidtabeller

Arbetsgruppen föreslår följande tidtabeller för utvecklingen och ibruktage av KOSKI-informationsresursen, Studieinfo och VIRTA-informationsresursen. Tidtabellerna är beroende av lagstiftningstidtabellerna, såsom konstateras tidigare i rapporten.

KOSKI-informationsresursen

Planeringsarbetet skulle starta i början av hösten 2025, och utvecklingsarbetet skulle starta i början av 2026.

Lagring av uppgifterna skulle kunna börja 1.8.2026.

Grundläggande utbildningen 1.8.2026.

Gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen 1.1.2027.

Antagningstjänsten

Lagring av eGrunder och utbildningsutbud skulle kunna börja 1.1.2026.

Ansökan (antagningsregistret) skulle vara möjlig efter 1.8.2026 (i praktiken våren 2027).

Åländska prestationer av grundläggande utbildning eller yrkesutbildning kan inte användas i antagning innan de finns i KOSKI-informationsresursen (tidigast 1.8.2026 eller 1.1.2027).

VIRTA

Utnyttjandet av Högskolan på Ålands VIRTA-uppgifter och tidsplanen och prioritetsordningen för de myndighetsintegrationer som genomförs direkt från VIRTA-tjänsten kommer att utredas i samarbete mellan CSC, Högskolan på Åland och myndigheterna.

I huvudsak är avsikten att integrationerna ska beredas och genomföras hösten 2025 och 2026.

7. Sammanfattning

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en arbetsgrupp för beredningen av överenskommelseförordning om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter gällande studie- och examensregister på Åland enligt lagen om nationella studie- och examensregister). Arbetsgruppens verksamhetsperiod var enligt det första beslutet 1.3.-31.12.2024, perioden förlängdes i december 2024 till 31.12.2025.

7.1 Arbetsgruppens arbete år 2024

Arbetsgruppens hade till uppgift att reda ut de juridiska förutsättningarna och leda arbetet kring de tekniska förutsättningarna för en överenskommelseförordning. Utredningarna genomfördes av Utbildningsstyrelsen och CSC-Tieteen tietotekniikan keskus. Därtill beredde arbetsgruppen förslag till överenskommelseförordning samt gav stöd till beredningen av avtal för ersättande av kostnader. Arbetsgruppens arbete år 2024 har dokumenterats i en mellanrapport.

Utredningen av de tekniska förutsättningarna för överenskommelseförordning inklusive beräkningen av kostnader krävde mera tid än förväntat eftersom det inte fanns tidigare modeller för arbetet, bland annat för avtal om ersättandet av kostnader när förvaltningsuppgifterna förflyttas från landskapet till riket. Fördelningen av kostnader regleras via avtal mellan Ålands landskapsregering och Utbildningsstyrelsen gällande KOSKI-informationsresursen och antagningssystemen samt mellan Ålands landskapsregering och undervisnings- och kulturministeriet gällande VIRTA-informationsresursen.

Utbildningsstyrelsens ekonomiska läge och samarbetsförhandlingarna som avslutades 27.11.2024 inverkar på arbetsgruppens arbete. Utredningsarbetet vid Utbildningsstyrelsen framskred enligt planerna, men planeringen och tidtabellerna för det tekniska utvecklingsarbetet kunde inte fastställas.

Beträffande VIRTA gjordes beredningen i samarbete med undervisnings- och kulturministeriets avdelning för högskole- och forskningspolitik även om avdelningen inte har varit representerad i

arbetsgruppen. CSC Tieteen tietotekniikan keskus och undervisnings- och kulturministeriet utredde i samarbete med Åland de tekniska förutsättningarna och utvecklingsbehoven i VIRTATA till följd av integreringen. CSC Tieteen tietotekniikan keskus är den tekniska administratören för informationsresursen på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet.

År 2024 sammanträdde arbetsgruppen åtta gånger och ordnade därtill fyra möten med sakkunniga tjänstemän från Utbildningsstyrelsen, undervisnings- och kulturministeriet, landskapsregeringen, CSC Tieteen tietotekniikan keskus, Funidata och Högskolan på Åland.

7.2 Arbetsgruppens arbete år 2025

År 2025 hade arbetsgruppen i huvudsak till uppgift att koordinera lag- och avtalsberedningen.

Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller studie- och examensregister (504/2025) trädde i kraft den 1 augusti 2025. Under året upptäcktes behov av ändringar i lagen om nationella studie- och examensregister. Målet är att regeringspropositionen ska ges till riksdagen våren 2026 och de nya ändringarna träda i kraft 1.8.2026.

I arbetsgruppens mellanrapport konstaterades att användningen av svenska i de nationella studie- och examensregistren och tjänsterna behöver ytterligare diskuteras i arbetsgruppen under år 2025. Gruppen har under året sett närmare på översättningsbehoven i KOSKI-informationsresursen och ansökningssystemen och VIRTATA-informationsresursen, speciellt gällande användarprofilerna för tjänstemän och systemadministratörer.

I KOSKI och VIRTATA-informationsresurserna och antagningsregistret används wiki-sidor som innehåller en omfattande dokumentationshelhet om tjänsternas datainnehåll, utnyttjandet av uppgifterna samt olika anvisningar. På de svenskspråkiga Eduuni-wiki webbsidorna för KOSKI- och VIRTATA-informationsresurserna och antagningsregistret finns det brister i användarprofilerna för tjänstemän. På KOSKI wiki-sidorna finns de viktigaste funktionerna för administratörer beskrivna på svenska, i övrigt är dokumentationen på finska. På VIRTATA wiki-sidorna är dokumentationen på finska. Arbetsgruppen konstaterar att detta medför utmaningar för integreringen av Åland i de nationella registren och tjänsterna. Problem uppstår i samband med utvecklingen och själva användningen av tjänsterna.

Arbetsgruppen utredde under året också hur samarbetet på svenska i samband med KOSKI, VIRTATA och ansökningssystemet helt praktiskt fungerar. I Utbildningsstyrelsens riksomfattande utvecklingssamarbete med utbildnings- och undervisningsanordnarna är arbetsspråken både finska och svenska. Det finns emellertid inget svenskspråkigt samarbetsforum för svenskspråkiga aktörer.

VIRTATA-team vid CSC Tieteen tietotekniikan keskus erbjuder högskolorna och dem som utnyttjar informationen kundservice via virta@csc.fi serviceadressen. Tjänsten tillhandahålls för närvarande i regel på finska. För högskolornas VIRTATA-kontaktpersoner hålls cirka en gång i månaden ett kontaktpersonsmöte där aktuella VIRTATA-ärenden behandlas. Mötena hålls på finska.

Med hänvisning till vad som sagts ovan gällande utvecklingen av tjänsterna med hänsyn till överenskommelseförordningen och det avtal som parterna ämnar ingå är det speciellt viktigt att

följa upp språkfrågan. Därför anser arbetsgruppen att det är nödvändigt att berörda myndigheter aktivt arbetar för att förbättra servicenivån på svenska inom de berörda tjänsterna.

Avtalet om skötseln av uppgifter med anknytning till studie- och examensregister färdigställdes i slutet av året. Målet är att avtalen godkänns i början av år 2026.

Hösten 2025 ordnade Utbildningsstyrelsen tre informations- och skolningstillfällen om studie- och examensregistren för Ålands landskapsregering och åländska skolor. Vid dessa tillfällen konstaterades att det finns behov för skräddarsydda informations- och skolningstillfällen för Åland, bland annat kliniker, för att garantera en smidig användning av tjänsterna när det blir tillgängliga för åländska skolor.

I slutet av året blev arbetsgruppen informerad om att undervisnings- och kulturministeriet har igångsatt beredningen av regeringens proposition om en reform av högskolornas studieinformationstjänst. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om högskolornas riksomfattande datalager i 5 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) revideras. I sin nuvarande form håller VIRTIA-informationsresursen på att nå slutet av sin tekniska livslängd. Ett av målen i högskolornas projekt Digivisio 2030 är att intensifiera högskolornas samarbete och utveckla informationsflödena mellan högskolorna. För att uppnå detta mål bygger Digivisio upp en dataplattform för högskolesektorn som delvis ersätter funktionerna i VIRTIA. Undervisnings- och kulturministeriet utvecklar en tjänst, som utnyttjas för statistikuppgifter som undervisnings- och kulturministeriet producerar och för separat datautvinning. I lagberedningsprojektet genomförs de lagstiftningsändringar som undervisnings- och kulturministeriets statistikförings- och separata informationstjänst förutsätter genom att bestämmelserna om VIRTIA-studieinformationstjänsten i 5 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister revideras.

År 2025 sammanträdde arbetsgruppen sex gånger.

7.3 Framtida studie- och examensregistersamarbete

Efter att arbetsgruppens mandatperiod tagit slut 31.12.2025 fortsätter samarbete mellan Ålands landskapsregering, undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen.

Ledningsgruppen för undervisnings- och kulturministeriets utbildningsavdelningar följer upp utvecklingsarbetet för integreringen av Åland i studie- och examensregistren, bland annat hur man kan trygga att systemen i sig inte begränsar möjligheten eller styr områden som faller under Ålands lagtings lagstiftningsbehörighet samt att både de som arbetar med systemen och befolkningen fullt ut ska kunna utnyttja och använda systemen på svenska.

Avdelningen för högskole- och forskningspolitik ansvarar för utvecklingsarbetet gällande VIRTIA-informationsresursen inklusive samarbete med CSC Tieteen tietotekniikan keskus och Utbildningsstyrelsen ansvarar för utvecklingsarbetet gällande KOSKI-informationsresursen och antagningsystemen. Undervisnings- och kulturministeriet följer upp Utbildningsstyrelsens arbete kring KOSKI-utvecklingen.

Frågor i anknytning till utvecklingsarbetet kan även behandlas på undervisnings- och kulturministeriets och Ålands landskapsregerings årliga kontaktmöten.

